

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 7.

Lýsingaprisur fyri þetta grein: 30 øyr, á forsiðuni, 20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 16. februar 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brevsaðvarðum og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Løgtingið í eykasetuni.

Sum kunngjørt var í seinasta blaði, kom lögtingið saman mest og alcina vegna tað ringu tíð — kreppuna — ið vit liva í.

Tað má sigast, at henda, ið skuldi kunna hugsa sær friðarlíga tingseta, kom at verða í minsta lagi líka ófriðalig, sum aðrar tingsetur hava verið, tá ið stórpólitikkur hevur verið drigin inn í tíðandi álvarsmál.

Tingmenn vóru vist — eingin undantikin — fúsir til verka, tá ið teir komu á ting. Men tað sá tó longu tann fyrsta dagin soleiðis út, sum sárin frá valbardaginum enn vóru opin og sviðandi. Sambandsflokkurin hevði sigrað í seinasta valdysti — og hetta tyktist at taka meint hjá sjálfstýrisflokkinum, ið bæði uppá ein og annan máta høvdu eitt slags fleirtal í teim farnu árunum á tingi — og teir avreiddu glaðbeintir lögtingsins formannskap til sambandið.

Næsta tákíð var at fáa broytt lögtingslógina í bróðskund, men hetta hildu javnaðarmenn vera óhent nú, ið sambandið hevði fingið formannskapin til gávis frá sjálfstýrinum.

Í sjálvum kreppumálinum má tað sigast, at sjálfstýrismenn bóru seg lógð at, tí fyrst vildu teir ikki vera við at telegrafera til ríkisstýrið, tí teir høvdu nakað betri í ætlan. Hitt «betra» kom so fram á einum seinri fundi: eitt uppskot um toll uppá eina mongd av vorum. Tá ið tolluppskotini endaliga vóru samtykt við hjálp av einum uttanflokksmanni og øðrum javnaðarmanninum, so spratt sinni fram í sjálfstýrisflokkinum, og teir tóku uppskotið aftur. Hóast Dam royndi at halda uppskotinum uppi, so var tað felt av sjálfstýrismonnum sum heild. Soleiðis gekkst við tí «betra», ið sjálfstýrisflokkurin hevði, at hjálpa Føroyingum burtur úr kreppuni.

Einsan fírlit er, at kreppu-nevndin fækk heimild at royna at fáa pening og at keypa salt. Eitt undantak var kortini tann semja, ið var um at lögtingið, um peningur fekkst, skuldi tekna 60.000 kr í «sjóvinnubankanum». Hetta seinasta vil hava sín stóra týdning. Tað skuldi bara langt síðani verið gjørt; so kundi sjóvinnubankin virka nú. Og honum hava vit harðliga brúk fyri.

Svava Gísladóttir.

Tað eru mong, sum minnst tíðina her í Havnini fyri 20 árum síðan.

Tá hendi ein broyting frá kvøðing til ans fyri sangi.

Atvoldin til hesa broyting var ein ung íslensk genta, sum tá var stodd her. Hon hevði kristiligar gotufundir og húsasamkomur við talu, sangi og musikki. Oll, sum hoyrdu og sóu hana, dámdu hana væl og vóru hugtikin av framkomu hennara, men mest av hennara dæmliga sangi og góðu og fegru rodd.

Á stuttari tíð sang allur Havnar ungdomur hennara lætt-syngjandi sangir og lög, sum enn tann dag í dag eru sungin av mongum. Einkultir sangir eru eisini gjordir á føroyskum máli til lögini, hon frambar. Síðani tá er meir sungið í Havnini en áður. Og sangurin her er vaksandi í stórum.

Henda kvinnan er



Svava Gísladóttir,

fødd á Ísafirði av íslenskum foreldrum. Heim hennara hevur altíð verið sterkt trúgvandi.

Hon vitjandi Havnina fyri einum mánaði síðan sum útsendingur íslenska Frælsis hersins og hevði fleiri fundir í herinum her, sum allir vóru væl fagnaðir av so gott sum fullum húsi hvørja ferð.

Fylgjandi samtala barst okkara millum:

»Er langt síðani, tygum komu í Frælsis herin?»

»12 ára gomul kom eg í hann, men havi, so langt eg minnst, verið kristiliga sinnað.»

»Hava tygum uttanlands bert verið í Føroyum?»

»Nei. Eg fór 16 ára gomul til Danmark og starvaði har í herinum 4 1/2 ár.»

»Hvussu leingi vóru tygum í Føroyum, og hvar fóru tygum hiðani?»

»Eg kom til Havnar í 1911 og fór hiðani í 1916 til Ísafjörð. Har var eg eina tíð, til eg fór

eitt árs tíð á danska offisersskúlan.»

»Og síðan?»

»Havi eg starvað í herinum á Siglufirði, Seyðisfirði, Havnafirði, Ísafirði og nú í Reykjavík.»

»Hvussu dámar tygum í Føroyum?»

»Ómetuliga væl. Tað er næstan skammt at viðganga tað, men tað er satt, tá ið eg sigi, at mear dámar betri her en á Íslandi. Eg vildi fegin verða her.»

»Tað vil gleða Føroyingar. Men hví so ikki verða her?»

»Vit, sum tæna í Frælsis herin, ráða ikki sjálvi yvir, hvar vit skulu verða, men virka við gleði har, sum okkum verður sagt at verða.»

»Hvat tilfinningu hava tygum við at hitta Føroyingar á Íslandi?»

»Tað er eins og at hitta sínar

egnu landsmenn. Tá ið ein langar tíðir er fremmandur í øðrum londum og so snøggliga hittir ein av sínum egnum, er eitt gleðiligt, hugtakandi upplivisi. Slikt er mín tilfinning við at hitta Føroyingar á Íslandi.»

»Hvussu finst tygum framkomu Føroyinga á Íslandi?»

»Eg siggi einans teir, sum vitja samkomur okkara, og teir eru ikki so fáir. Teir eru góðir, kristiliga sinnaðir og vilja hitt besta.»

»Halda tygum, at Føroyingar og Íslendingar hava nakað andliga felags?»

»Já. Tó haldi eg, at trúgv Føroyinga er meira róftast.»

»Halda tygum, at herurin her hevur haft nakra framgongd?»

»Já, fólk her er trúgvandi og vitja gjarna samkomur okkara.»

N. A. Eidesgaard.

Krisisesituationen til Behandling i Lagtinget.

Socialdemokratiets Stilling i ovennævnte Sag er klarlagt i følgende Bemærkninger i den afgivne Betænkning:

At de Forhandlinger, man har fort angående Udrustningen af den færøske Fiskerflaade, fremgaar

at største Delen af de færøske Redere er saa daarligt situerede, at det vil være umuligt for dem ved egne Midler at faa Skibene ud paa Fiskeri, saafremt de ikke erholder Stotte i Form af Laan til Indkøb af de forskellige Udrustningsartikler, samt til Afbetaling af gammel Gæld, Beddingsregninger, Assurancepræmier for Skibene og Forsikringspræmier for Mandskabet m. m.

at Rederne nærer den Anskuelse, at Driften ikki vil komme til at bære sig, medmindre den mellem dem og Fiskerne gældende Kontrakt ændres saaledes, at der indføres Besparelser i Driften.

at det derfor er et Hovedkrav fra Redernes Side, at Kontrakten ændres saaledes, at Kokkens, Motorpasserens og Skipperens Procenter nedsættes, samt at Mandskabet i sin Helhed skal deltage i Udgifterne; de nærer Ønske om, at Lagtinget skal være medvirkende til en Ændring af Kontrakten,

at Fiskerne holder fast ved den i Kraft værende Kontrakt, hvilket de begrunder med, at Kontrakten ikke rettidigt er Op-

sagt, og at de i det hele taget ikke har Raad til at give Afkald paa noget af det. Kontrakten hjemler dem; Fiskeriet har givet et saa usselt Pengendbytte til dem i de sidste Aar, at de ikke en Gang har kunnet erholde det alernødvendigste til Livets Opbold; de fleste Fiskere, der er Familieforsørgere, har derimod været nødsaget til at stifte Gæld hos Købmændene, der grundet paa de daarlige Tider ikke vil være i Stand til fremdeles at yde dem Kredit,

at direkte Laan til Rederne medfører, at de fleste af dem er nødsaget til at tage deres Udrustning fra de gamle Leverandører, hvorved Udrustningen utvivlsomt vil komme til at blive langt dyrere, end om den blev indkøbt ved fri Indhentelse af Tilbud fra alle Sider og ved Indforskrivning af store Partier ad Gangen, for mange Varesorters Vedkommende direkte fra Produktionsstedet,

at Staten ikke er villig til at yde et større Laan end 350.000 Kr., som ikke kan benyttes til Afbetaling af gammel Gæld, Beddingsregninger, Skibs- og Mandskabspræmier; Laanet kan kun benyttes til Betaling af foreviste attesterede Regninger fra Leverandørerne,

at »Føroya Banki« ikke ser sig i Stand til at yde noget Laan til Lagtinget uden Statens Garanti.

At det færøske Samfund ikke

vil være i Stand til at bære det Tab, som Lægningen af største Delen af Fiskerflaaden medfører, er alle Færingar utvivlsomt enige om, og at det derfor er Landets Pligt at træde til, nu da det private Initiativ maa melde Pas, er der heller ikke delte Meninger om. Men at det Offentlige skal paadrage sig Forpligtelser for gammel Gæld og gaa ud i yderligere Risiko for at opretholde en Drift, der er behæftet med mange unødvendige Udgifter og Forpligtelser, er under de nuværende Forhold næppe den rigtige Vej at gaa. Det maa betragtes som meget betænkeligt og næppe forende til et positivt Resultat for Færøernes Lagting paa nuværende Tidspunkt at gaa med til, foruden at give de nødvendige Midler til Udrustning til det forestaaende Fiskeri, at afbøde de værste Stød for Rederne ved at yde dem Laan til Afbetaling af deres Gæld, nu da Konflikten mellem dem og Fiskerne faktisk er blevet permanent, idet ingen af Parterne synes at ville fravige deres Standpunkt. Det maa ogsaa siges at være en daarlig Samfundsøkonomi og til Skade og Svækkelse for Fiskerne saavel som hele Erhvervet i det kommende Aar, at det Offentlige, i dette Tilfælde Lagtinget, der har de største Vanskeligheder med at fremskaffe de nødvendige Midler, yder Laan til Rederne for at afbetale deres Gæld, Penge som vist i mange Tilfælde kun har smaa Muligheder for at komme igen, samt til Indkøb af dyrere Varer, end man ellers er i Stand til at købe, naar man er fri af alle Forpligtelser til de enkelte Leverandører.

For at komme til et for alle Parter positivt Resultat, mener undertegnede Mindretal, at man under de nuværende Forhold bør forsøge at lade Lagtinget og Føroya Fiskimannafelag og Føroya skipara- og navigatorfelag overtage Udrustningen af de Skibe, som Rederne ikke er i Stand til at faa ud ved egne Midler.

Naar Rederne lader deres Skib ud, er det selvfølgelig i den Fortrøstning, at den Skibene ifølge Kontrakten tilfældende Andel af Fangsten maa blive større end Udgifterne ved Skibet, og saa vidt man kan forstaa Rederne, saa er det deres Mening, at ved Indførelse af en effektiv Besparelse vil Driften komme til at bære sig ogsaa ved den nugældende Kontrakt. Det ligger derfor meget nær at tænke sig, at Rederne er villige til, for et Aar, at overlade Ski-